

Program wychowawczo- -profilaktyczny szkoły

Opracowywanie i ewaluacja

Autor: prof. dr hab. Zbigniew B. Gaś

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

 podstawa
programowa 2017

Dobra
Szkoła

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Wyjściowe zasoby szkół

- wiedza oraz kompetencje wychowawcze i profilaktyczne nauczycieli
- doświadczenie w opracowywaniu *szkolnego programu wychowania (SPW)* i *szkolnego programu profilaktyki (SPP)*
- doświadczenie w działaniach ewaluacyjnych
- angażowanie rodziców w kształtowanie jakości życia szkolnego
- współpraca z lokalnym środowiskiem
- współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi działania wychowawcze i profilaktyczne w szkole
- krytyczne podejście do przyjmowanych w szkole rozwiązań koncepcyjnych w zakresie wychowania oraz profilaktyki

Podstawowe założenia programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (1)

- **ZAŁOŻENIE 1.** Celem wychowania realizowanego w szkole jest uczeń/wychowanek dojrzały na miarę fazy rozwojowej, w której się znajduje. Dojrzałość osiąga się w czterech sferach: fizycznej, psychicznej (w tym między innymi emocjonalnej i intelektualnej), społecznej oraz duchowej.
- **ZAŁOŻENIE 2.** Cele powyższe osiągane są w drodze działań wychowawczych, gdzie „wychowanie” należy rozumieć jako proces wspierania ucznia/wychowanka w rozwoju.
- **ZAŁOŻENIE 3.** Ograniczona skuteczność działań wychowawczych oraz współwystępujące czynniki ryzyka negatywnie oddziałujące na wychowanka sprawiają, że cele wychowawcze są zagrożone lub wręcz niemożliwe do osiągnięcia. Wtedy konieczne staje się podejmowanie działań profilaktycznych, gdzie „profilaktykę” należy rozumieć jako interwencję wzmacniającą, korygującą i uzupełniającą wychowanie.

Podstawowe założenia programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (2)

- **ZAŁOŻENIE 4.** Uwzględniając zróżnicowaną sytuację w różnych szkołach i placówkach oraz związany z tym niejednakowy poziom kompetencji i stopień przygotowania do wdrożenia zmodyfikowanych ustawowo wyzwań związanych z opracowaniem i realizacją programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (PW-PS), można wyróżnić trzy ścieżki działania:
  1. W szkołach, w których działania wychowawcze i profilaktyczne miały głównie charakter incydentalny i deklaracyjny, wskazane jest opracowywanie od podstaw pełnego PW-PS opartego na rzetelnej diagnozie, a po pierwszym roku jego realizacji – przeprowadzenie pełnej ewaluacji podjętych działań.
  2. W szkołach, w których działania wychowawcze i profilaktyczne miały charakter systemowy, ale pozbawione były rzetelnych badań ewaluacyjnych, wskazane jest opracowanie i realizacja strategii ewaluacyjnej obowiązujących aktualnie SPW i SPP, z wykorzystaniem uzyskanych wyników do budowy PW-PS.
  3. W szkołach, w których systematycznie prowadzone były działania ewaluacyjne przedsięwzięć wychowawczych i profilaktycznych, ich wyniki stanowią wartościowy materiał diagnostyczny do opracowania PW-PS.

Procedura opracowywania programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły

- **ETAP 1.** Sformułowanie sylwetki absolwenta szkoły
- **ETAP 2.** Analiza dotychczasowych działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły
- **ETAP 3.** Konstruowanie strategii wychowawczo-profilaktycznej szkoły
- **ETAP 4.** Opracowanie strategii ewaluacyjnej
- **ETAP 5.** Konstruowanie planów wychowawczo-profilaktycznych klas (na bazie PW-PS)

Opracowywanie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (1/5): **Sylwetka absolwenta szkoły**

1. Poznanie uwarunkowań formalnoprawnych
2. Poznanie oczekiwań rodziców
3. Ocena potencjałów i możliwości rozwojowych uczniów
4. Analiza uwarunkowań lokalnej społeczności
5. Bilans zasobów szkolnych
6. Debata w gronie pedagogicznym nad sformułowaniem sylwetki absolwenta szkoły

Opracowywanie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (2/5): **Analiza dotychczasowych działań szkoły**

1. Diagnoza jakości funkcjonowania uczniów
2. Identyfikacja sukcesów wychowawczych i profilaktycznych szkoły
3. Identyfikacja porażek wychowawczych i profilaktycznych szkoły
4. Identyfikacja skutecznych i nieskutecznych metod wychowawczych i profilaktycznych
5. Identyfikacja potrzeb rozwojowych nauczycieli
6. Identyfikacja źródeł zewnętrznego wsparcia wychowawczego i profilaktycznego

Opracowywanie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (3/5):

Konstruowanie strategii wychowawczo-profilaktycznych szkoły

1. Identyfikacja sfer rozwoju ucznia
2. Określenie szczegółowych celów rozwojowych uwzględnionych w sylwetce absolwenta szkoły
3. Określenie zadań wychowawczych i profilaktycznych
4. Określenie treści i form działań wychowawczych i profilaktycznych
5. Określenie osobistej odpowiedzialności nauczycieli/innych osób
6. Określenie terminów realizacji poszczególnych zadań

Opracowywanie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (4/5): **Opracowanie strategii ewaluacyjnej**

1. Identyfikacja celu ewaluacji
2. Określenie strategii ewaluacyjnej
3. Określenie sposobu opracowania i wykorzystania wyników ewaluacji

Opracowywanie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły (5/5):

Konstruowanie planów wychowawczo-profilaktycznych klas

1. Identyfikacja zasobów i potrzeb rozwojowych uczniów danej klasy
2. Określenie szczegółowych celów rozwojowych na danym poziomie wiekowym
3. Określenie szczegółowych zadań wychowawczych i profilaktycznych
4. Określenie treści i form działań wychowawczych i profilaktycznych
5. Określenie osobistej odpowiedzialności wychowawcy i pozostałych nauczycieli
6. Określenie terminów realizacji poszczególnych zadań
7. Identyfikacja osób współpracujących i ich zadań
8. Określenie terminów realizacji poszczególnych zadań i osiągnięcia celów

Ewaluacja programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły

EWALUACJA WEWNĄTRZSZKOLNA

programu wychowawczo-profilaktycznego to:

przemyślane, zaplanowane i systematyczne działanie obejmujące opracowanie własnego systemu gromadzenia i opracowywania informacji oceniających działania szkoły, upublicznianych w postaci diagnoz, analiz, raportów i opinii, wykorzystywanych do doskonalenia jakości działań szkoły

EWALUACJA CELU

Czy osiągnięto zamierzone cele?

EWALUACJA WYNIKU

Jakie są efekty zrealizowanych działań?

EWALUACJA PROCESU

Czy sposób realizacji sprzyjał skuteczności?

Ewaluacja celu/wyniku

- wskaźniki
- narzędzia
- badanie
- analiza wyników
- wnioski i zalecenia

**Dojrzałość
psychiczna**

- wskaźniki
- narzędzia
- badanie
- analiza wyników
- wnioski i zalecenia

**Dojrzałość
społeczna**

- wskaźniki
- narzędzia
- badanie
- analiza wyników
- wnioski i zalecenia

**Dojrzałość
fizyczna**

- wskaźniki
- narzędzia
- badanie
- analiza wyników
- wnioski i zalecenia

**Dojrzałość
duchowa**

Ewaluacja procesu

1. Plan realizacji

wskaźniki → narzędzia → badania → analizy → wnioski i zalecenia

2. Metody i formy realizacji

wskaźniki → narzędzia → badania → analizy → wnioski i zalecenia

3. Osobista odpowiedzialność

wskaźniki → narzędzia → badania → analizy → wnioski i zalecenia

4. Udział zewnętrznych specjalistów

wskaźniki → narzędzia → badania → analizy → wnioski i zalecenia

5. Koszty działania

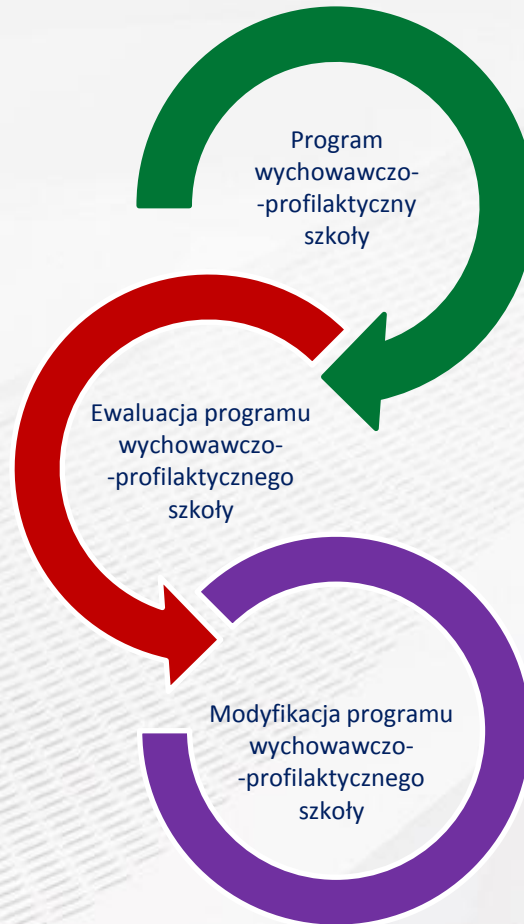
wskaźniki → narzędzia → badania → analizy → wnioski i zalecenia

6. Inne (jakie?)

wskaźniki → narzędzia → badania → analizy → wnioski i zalecenia

Cykliczność działań w środowisku szkolnym

Roczne działania wychowawcze i profilaktyczne na danym etapie edukacyjnym poddawane są ewaluacji (w różnych fazach roku szkolnego)

Wykorzystanie przedstawionej wcześniej procedury pozwala opracować program wychowawczo-profilaktyczny szkoły, który jest następnie wdrażany w życie

Uzyskane wyniki badań ewaluacyjnych wykorzystywane są do korekty programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły, który w kolejnym roku szkolnym funkcjonuje w zmodyfikowanej formie

Dziękuję za uwagę!

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

 **podstawa
programowa 2017**

**Dobra
Szkoła**

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI